

تبیین قضا و قدر الهی در آیه «الْزَمَنَةُ طَائِرَةٌ فِي عُنُقِهِ»

فاضل لنکرانی ضمن اشاره به اینکه در خصوص کلمه «طائر» در آیه ۱۳ سوره اسرا دو احتمال مطرح است، یادآور شد: طبق یک احتمال، طائر به معنای نصیبی است که خداوند برای هر انسان مقدر فرموده است.

فاضل لنکرانی ضمن اشاره به اینکه در خصوص کلمه «طائر» در آیه ۱۳ سوره اسرا دو احتمال مطرح است، یادآور شد: طبق یک احتمال، طائر به معنای نصیبی است که خداوند برای هر انسان مقدر فرموده است.

به گزارش ایکن؛ هفدهمین جلسه تفسیر قرآن آیت الله محمدجواد فاضل لنکرانی، با محوریت آیات معاد، روز گذشته برگزار شد. وی در این جلسه اظهار کرد: بحث ما در آیات حساب در قرآن کریم است. آیه ای که جلسه گذشته شروع کردیم آیه سیزده و چهاردهم اسرا است: «وَكُلُّ إِنْسَانٍ لَّزِمَتَاهُ طَائِرَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا أَقْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ يَنْفُسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا» و کارنامه هر انسانی را به گردن او بسته‌اند؛ ایم و روز قیامت برای او نامه‌ای که آن را گشاده می‌بیند بیرون می‌آوریم؛ آوری نام‌ها را بخوان کافی است که امروز خودت حسابرس خود باشی». ما درباره آیه شریفه نکاتی بحث کردیم. عمده بحث در قسمت اول آیه این است که مراد از کلمه «طائر» چیست.

وی افزود: بیان کردیم آلوسی در «روح المعانی» دو احتمال درباره کلمه «طائر» بیان کرده است. یک احتمال اینکه طائر به معنای «عمل» باشد. احتمال دوم اینکه طائر به معنای سهم و نصیب باشد؛ یعنی آن نصیبی که خداوند در ازل برای انسان مقدر فرموده است. بیان کردیم اگر مراد از طائر، عمل باشد، آنگاه مقصود از «فی عنقه» همین گردن معمولی است و این قسمت از آیه راجع به قیامت می‌شود؛ یعنی در روز قیامت اعمال انسان بر عنق او آویخته می‌شود.

استاد حوزه علمیه ادامه داد: اگر این را گفتیم، بعد با آیاتی مثل «فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابًا يَمِينًا» چگونه جمع می‌شود؟ یکجا قرآن می‌فرماید نامه اعمال به عنق آویخته می‌شود، یکجا می‌فرماید که به دست راست یا چپ داده می‌شود. حالا اگر «طائر» را به معنای عمل بگیریم، به معنای نصیب بگیریم، آن گاه قسمت صدر آیه کاری به قیامت نخواهد داشت و می‌گوید که هر انسانی آن نصیبی که خداوند برایش مقدر کرده است، همراه اوست؛ یعنی اگر خداوند مقدر فرموده این انسان به سعادت برسد، سعادتمند می‌شود. اگر مقدر فرموده شقی باشد، به شقاوت می‌رسد.

فاضل لنکرانی در ادامه یادآور شد: بیان کردیم که روی این احتمال دوم، روایات «السعيد سعيد في بطن امه و الشقي شقي في بطن امه» از آیه برداشت می‌شود. اگر «طائر» را به معنای نصیب و سهم معنا کنیم این آیه اشاره دارد به آنچه خداوند به عنوان قضا و قدر الهی برای این شخص مقدر فرموده است. آن وقت این سوال پیش می‌آید که «فی عنقه» یعنی چه؟ اگر طائر را به معنای نصیب گرفتیم، هیچ راهی برای معنای «فی عنقه» نداریم، جز اینکه بگوییم این کنایه است؛ یعنی در مقابل «ید» و سایر اعضای بدن نیست، بلکه کنایه از بر عهده داشتن است.

وی افزود: آنگاه معنای آیه این می‌شود که خیر و شر انسان بر گردن خود انسان است؛ یعنی انسان به وسیله اعمال که خودش به اختیار خودش انجام می‌دهد خود را سعادتمند یا شقاوتمند می‌کند. خداوند هم که می‌دانسته این فرد عمل حسنه انجام خواهد داد، برایش سعادت را مقدر کرده است و برای کسی که می‌دانسته عمل سیئه انجام می‌دهد، شقاوت را مقدر کرده است.